

torej pripeti, da bode morebiti kaka poznejša, menj razumna stranka premalo varovala in cenila te zanimive priče umetnoobrnega delovanja naših prednikov. Vsakemu prijatelju naše kulturne in umetniške zgodovine pa bi bilo gotovo žal, ko bi imenovani spomeniki njeni propali in izginili, nikar da bi se primerno popravili in ohranili splošnemu pristopu; — z drugimi besedami: V deželnem muzeji Rudolfinu bi bil pač najprikladnejši prostor za velezanimiva vrata in strop hiše „kranjskih mejnih grofov!“

Trgovina z mešanim blagom.

Tri stvari so, katere najbolj tlačijo naše male obrtnike, katere bode treba premeniti, ako se hoče, da mala obrt ne propade. Prva stvar je to, da tovarnarju ni treba dokaza zmožnosti, naj tudi izdeluje rokodelske izdelke, čevlje, hlače, klobuke itd. Sploh se sedanji dokaz zmožnosti napak umeva. Ovira nekatere reveže, da ne morejo začeti obrta, ali vsaj jim napravlja težave, v tem ko bi moral zlasti ovirati veliki kapital, da se ne meša v rokodelstvo s tem, da se nikomur ne dovoli začeti obrta. Kaj pomaga obrtniku dokaz zmožnosti, ako je vsaki kapitalistični družbi dovoljeno začeti krojaštvo, čevljarstvo, knjigoveštvo, ako le vzame izučenega delovodjo. Sploh bi se morala sleparija z delovodjami odpraviti. Kdor sam ni zmožen voditi obrta, naj se pa vanj ne vtika. V vsakem takem slučaju uniči se jeden samostojen obrtnik.

Druga napaka je, da se trgovcem z rokodelskimi izdelki dovoli jemati mero. S tem se je omogočilo trgovcem, da vzamejo obrtnikom ves njih dosedanja trgovski zaslužek. Škodljivost je pa zopet v tem, da trgovec lahko dela z mnogo večjim kapitalom nego mali obrtnik in je torej čisto naravno, da mu je jako nevaren konkurent.

Tretja nevarnost za malega obrtnika je trgovec z mešanim blagom. Takemu trgovcu dovoli se prodajati vse mogoče, plačuje pa le jeden obrtni davek. Dohodarina se mu pa tudi ne odmeri v tej meri, kakor ima zaslužka. Tak trgovec uničuje ne le jeden obrtni stan, temveč kar celo vrsto obrtnih stanov. Posebno v velikih mestih se nekateri trgovci bavijo z vsemi mogočimi stvarmi, da si je baš v večjih mestih trgovina z mešanim blagom popolnoma neopravičena. Na kmetih, kjer ne more biti več trgovcev in obrtnikov, je pač včasih potreba, da jeden sam trgovec prodaja več stvari, v mestih je pa za vsako posamezno stroko poseben trgovec ali obrtnik, ali vsaj bil bi, da mu obstanka ne omogočuje velik trgovec z mešanim blagom. Večkrat bi živelo deset samostojnih obrtnikov in trgovcev, ko bi ne bilo velicega trgovca z mešanim blagom.

Te dni je po časopisih bilo čitati, da sta bivši predsednik avstrijskih drž. železnic baron Czedit in neki veliki industrijelec napovedala trgovino z mešanim blagom. Seveda ta dva moža ne mislita odpreti kake male prodajalnice, temveč hočeta prodajati razno blago na debelo. Trgovino z mešanim blagom sta napovedala zaradi tega, da bodeta mogla kupovati in prodajati vse mogoče blago.

Trgovina z mešanim blagom tržuje po § 38. obrtnega reda lahko z vsem blagom, ki je dovoljeno v svobodni trgovini, izimši torej jedino strupove, razstrelila, divje živali in orožje. Nedavno je bilo po časopisih čitati, da jeden trgovec z mešanim blagom prodaja papriko in čevlje, ob jednom jemlje mero kakor čevljar. Veliki tovarnar Krupp v Berndorfu je napovedal trgovino z mešanim blagom le zaradi tega, da je mogel začeti neko konzumsko podjetje. Kmetijsko gospodarstvo kneza Wrede v Badenu pri Dunaju napovedalo je trgovino z mešanim blagom in ne trguje le z maslom, mlekom, jajci in sirom, temveč tudi s sladkorjem, kavo, gosmi, kokošmi itd.

Želeti je vsekako, da se pravice trgovini z mešanim blagom omeje. Trgovski minister je že predlagal zbornici poslancev načrt zakona, kateri daje vladi pravica, da bode imela naredbenim potom določevati obseg takim trgovinam. Da bi le državni zbor kmalu rešil ta zakon. Mi vemo, da ima trgovinski minister najboljšo voljo, ali vendar prevelikih nad ne gojimo. V sedanji državnozbornski večini ima preveliko besedo veliki kapital, kateremu pa sedanja uredba trgovine ugaja.

Obrtnijske raznoterosti.

Obrtni nadaljevalni pouk v Ljubljani. V obrtno nadaljevalno šolo na drugi deški šoli v Ljubljani je hodilo 122 učencev. 71 je šolo obiskovalo prav pridno, 16 pridno, 9 manj pridno in 19 zanikrno. Razred jih je dovršilo 113 z dobrim, 17 z manj dobrim vspehom in 24 je ostalo neklasifikovanih, 24 jih je pa mej letom izostalo. Učili so trije učitelji. — Obrtno nadaljevalno šolo na višji realki je pa obiskovalo 261 učencev, in sicer 58 oddelek za umetni in mali obrt, 53 oddelek za mehaničen obrt, 38 oddelek za stavbeni obrt. Poučevalo je 11 učnih močij.

Šolska delarna. Na drugi mestni deški šoli v Ljubljani sta dva učitelja poučevala lepljenstvo in mizarstvo. Lepljenstva se je učilo 24 učencev in so izdelali 776 izdelkov. Mizarstva se je učilo 6 učencev in so izdelali 152 izdelkov.

Kmetijstvo.

Črtice o kmetijski kemiji.

V o d a.

(Dalje.)

Ker pri manjši gorkoti zrak ne more obdržati v sebi toliko vodne pare, kakor pri vročini, zato se začne zgoščevati para v kaplje, ako se pomanjša gorkota zraka, ali pa se povekša zračni tlak. Začne se delati rosa, megla, oblaki ali pa iti dež. Megla že namreč ni več vodni plin, temveč obstoji že iz drobnih kapljic.

Rosa nastane pri jasnem vremenu, ko zemlja z izžarenja hitro zgublja gorkoto in postane hladnejša nego je obdajajoči zrak. Vsled ohlajenja zemlje se začno izločevati iz zračnih plastij dotikajočih se zemlje kaplje, nareja se rosa. Če je pa vetrovno se rosa ne nareja. Zemlja pri vetru vedno prihaja z novim gorkejšim zrakom v dotiko, in se toliko ogreje, da ne napravlja rose.